

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет харчових технологій
Кафедра туризму

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК15. ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА

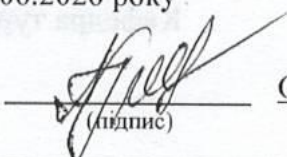
(обов'язковий)

Спеціальність	ІЗ Туризм та рекреація
Освітня програма	Туризм
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Розробник:

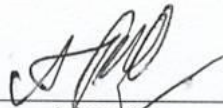

(підпис)

Володимир ОНОПРІЄНКО, д.пед.н., професор
(ім'я ПРІЗВИЩЕ) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри туризму	протокол №16 від 10.06.2026 року Завідувач кафедри <u>Олександр КОВАЛЕНКО</u> (підпис) (ім'я ПРІЗВИЩЕ)
--	---

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

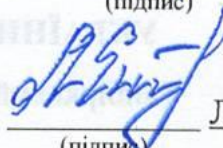
Олександр КОВАЛЕНКО
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Декан факультету, де реалізується ОП

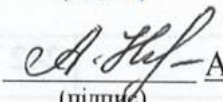

(підпис)

Наталія БОЛГОВА
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Рецензія на робочу програму надана:

(підпис)

Лариса ЄПИК (додається)
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Анна НОВІКОВА (додається)
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

Марія Баганіч
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Зареєстровано в електронній базі: дата 29.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Основи туризмознавства		
2.	Факультет/кафедра	Харчових технологій / Туризму		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОПП Туризм Спеціальність ІЗ Туризм та рекреація		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-		
6.	Рівень НРК	6		
7.	Семестр та тривалість вивчення	І семестр, 15 тижнів		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів (150 годин)		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) денна / заочна форма навчання		Самостійна робота денна / заочна форма навчання
		Лекційні	Практичні (семінарські)	Лабораторні
		30/6	30/8	-
10.	Мова навчання	українська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Онопрієнко Володимир Петрович, д.пед.н., професор кафедри туризму ауд. 211e		
12.	Контактна інформація	Ел. адреса: onoprienko.v.p@ukr.net		
13.	Загальний опис освітнього компонента	Теоретична та практична підготовка здобувачів щодо опанування комплексу знань із основ туризмознавства; вивчення основних теоретичних положень дисципліни; вироблення навичок вибору нових форм та методів здійснення туристичної діяльності.		
14.	Мета освітнього компонента	Метою є вивчення наукових основ туризмознавства, формування у здобувачів знань, умінь і навичок в галузі туризмознавства, формування умов для здійснення оцінки туристичних ресурсів, функцій туризму та передумов здійснення туристичної діяльності.		
15.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Передумови відсутні.		
16.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності під час вивчення ОК передбачає самостійне виконання практичних, тестових та інших завдань у визначені строки. Не допускаються плагіат, списування, фальсифікація результатів, використання чужих робіт без належного посилання. Використання інструментів ІІІ дозволяється лише як допоміжного засобу для пошуку, аналізу та структурування інформації без підміни власного авторства здобувача. Відповідальність за достовірність, оригінальність і якість поданих робіт несе здобувач особисто. У разі порушення принципів академічної доброчесності застосовуються заходи відповідно до внутрішніх положень університету		
17.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3944		
18.	Ключові слова	Туризм, рекреація, історія туризму, функції туризму, туристичні ресурси, туристична галузь, теорія туристичної діяльності, основи туризму, організація туризму.		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)						Як оцінюється РНД
	ПРН ₁	ПРН ₂	ПРН ₃	ПРН ₄	ПРН ₈	ПРН ₁₀	
ДРН 1.Пояснювати сутність, основні поняття, функції та сучасні тенденції розвитку туризму як суспільного, економічного та культурного явища.	x	x	x			x	Усний захист практичних робіт. Тестування в системі Moodle. Написання та захист рефератів або індивідуальних завдань.
ДРН 2. Характеризувати види, форми та організаційні засади туристичної діяльності, особливості функціонування суб'єктів туристичної індустрії.					x		
ДРН 3.Аналізувати туристичні ресурси територій та оцінювати їхній потенціал для розвитку різних видів туризму.					x		
ДРН 4.Застосовувати базові методи дослідження туристичного ринку для виявлення потреб споживачів і визначення перспектив розвитку туристичних дестинацій.				x			
ДРН 5.Використовувати отримані знання для розроблення простих туристичних маршрутів і продуктів з урахуванням принципів сталого розвитку, безпеки та якості туристичного обслуговування.		x					

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загал. бюджету часу. денна/заочна форма навчання			Реком. літ-ра
	Аудитор. робота		Сам. роб.	
	Лк	П.з.		
Тема 1. Історія розвитку світового туризму. 1. Періодизація історії туризму. 2. Подорожі та мандрівки в епоху стародавнього світу. 3. Подорожі епохи середньовіччя. 4. Подорожі й туризм у XVII-XVIII ст.	1/1	1/1	5/7	1, 2, 6, 8, 9-20
Тема 2. Сучасний світовий туризм. 1. Друга половина XX ст. - сучасний етап історії світового туризму. 2. Міжнародне туристичне співробітництво. 3. Світові туристичні регіони.	1/1	1/1	5/8	2, 4, 8, 9-20
Тема 3. Історія туризму в Україні. 1. Мандрівництво як джерело зародження туризму в Україні. 2. Український туризм у XIX – першій половині XX ст. 3. Зародження організованих форм. 4. Туризм в Україні в 70-80-ті роки XX ст. і на сучасному етапі.	1/1	1/1	5/7	3 ,5, 9-20

Тема 4. Теорія туристичної діяльності. 1. Культурно-історичне та соціально-економічне значення туризму у розвитку суспільства. 2. Туризм - галузь вкладання капіталів.	1/1	1/1	5/8	1, 2, 6, 9-20
Тема 5. Основні теоретичні поняття та їх визначення. 1. Поняття та функції туризму. 2. Функції туризму в суспільстві.	1/1	1/1	5/7	3, 4, 5, 9-20
Тема 6. Соціальні та правові основи розвитку туризму. 1. Умови та фактори розвитку туризму. 2. Туризм і сфера послуг. 3. Правові засади діяльності туристичних організацій.	1/1	1/1	5/8	1, 2, 7-9-20
Тема 7. Форми та види туристичної діяльності. 1. Форми та види туризму. 2. Види маршрутів і турів. 3. Програми перебування туристів.	2	2/1	5/7	6, 8, 9-20
Тема 8. Професійна діяльність у туристичній галузі. 1. Агент по організації туризму. 2. Екскурсовод і гід-перекладач. 3. Менеджер туризму.	2	2/1	5/8	1, 3, 4, 6, 9-20
Тема 9. Система маркетингових досліджень в туризмі. 1. Суть, типи і напрями маркетингових досліджень в туризмі. 2. Етапи маркетингових досліджень. 3. Форми організації маркетингових досліджень в туризмі.	2	2	5/7	1, 2, 3, 9-20
Тема 10. Аналіз маркетингової інформації в туризмі. 1. Маркетингова інформація та її види. 2. Методи збору маркетингової інформації. 3. Система аналізу маркетингової інформації.	2	2	5/8	2, 4, 8, 9-20
Тема 11. Аналіз маркетингового середовища туристичної галузі. 1. Дослідження маркетингового середовища туристичних фірм. 2. Маркетингові дослідження ринку туристичних послуг. 3. Маркетингові дослідження конкурентів. 4. Фактори формування системи маркетингу персоналу на підприємствах.	2	2	5/7	3, 5, 8, 9-20
Тема 12. Ціноутворення в туризмі. 1. Ціна в комплексі маркетингу туристичного підприємства. 2. Фактори та цілі ціноутворення. 3. Методи ціноутворення в туризмі. 4. Вибір та реалізація цінової стратегії.	2	2	5/8	1, 2, 6, 9-20
Тема 13. Формування збутової стратегії туристичними підприємствами. 1. Канали збуту туристичного продукту. 2. Вибір посередників та напрямки співпраці з ними. 3. Планування маркетингової діяльності в туризмі.	2	2	5/7	3, 4, 9-20
Тема 14. Основи туropolерейтингу. 1. Організація роботи туристичної фірми. 2. Технологія організації туристичної подорожі	2	2	5/8	1, 2, 8, 9-20
Тема 15. Нормативні документи в туристичній діяльності. 1. Договірні стосунки в туризмі. 2. Туристичні документи. 3. Туристичні формальності.	2	2	5/7	6, 7, 8, 9-20
Тема 16. Основи екскурsoзнавства. 1. Екскурсія як вид туристичної діяльності. 2. Класифікація екскурсій. 3. Методика створення екскурсії. 4. Методика проведення екскурсії. 5. Техніка проведення екскурсії.	2	2	5/8	3, 4, 9-20

Тема 17. Економіко-соціальні особливості туризму. 1. Права та обов'язки туристів. 2. Претензійна робота в сфері туризму. 3. Страхування в туризмі.	2	2	5/8	1, 2, 3, 9-20
Тема 18. Безпека туристичних подорожей. 1. Безпека туристичних подорожей як умова їх організації. 2. Фактори ризику в туризмі. Туризм і довкілля.	2	2	5/8	2, 4, 5, 9-20
Всього за семестр	30/6	30/8	90/136	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кільк. годин денна/ заочна	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кільк. годин денна/ заочна
ДРН 1. Пояснювати сутність, основні поняття, функції та сучасні тенденції розвитку туризму як суспільного, економічного та культурного явища.	Проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій до кожної з тем. Проведення практичних робіт (виконання завдань відповідно до кожної теми) із модеруванням дискусій за результатами відповідей. Проведення консультацій, а саме відповіді на запитання, обмін думками, дискусія з висновками викладача.	60/ 14	Опрацювання незнайомих (нових) термінів. Опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами. Виконання індивідуального завдання (з обраної тематики). Аналіз проведеної роботи та підготовка до захисту практичних робіт, а також індивідуального завдання.	90/ 136
ДРН 2. Характеризувати види, форми та організаційні засади туристичної діяльності, особливості функціонування суб'єктів туристичної індустрії.				
ДРН 3. Аналізувати туристичні ресурси територій та оцінювати їхній потенціал для розвитку різних видів туризму.				
ДРН 4. Застосовувати базові методи дослідження туристичного ринку для виявлення потреб споживачів і визначення перспектив розвитку туристичних дестинацій.				
ДРН 5. Використовувати отримані знання для розроблення простих туристичних маршрутів і продуктів з урахуванням принципів сталого розвитку, безпеки та якості туристичного обслуговування.				

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
Модуль I			
1.	Усний захист практичних робіт (на всі пз модуля)	36 балів / 36%	На практичних заняттях
2.	Проміжне тестування (модульний контроль I)	10 балів / 10%	Згідно графіка модульних тижнів
Модуль II			
3.	Усний захист практичних робіт (на всі пз модуля)	36 балів / 36%	На практичних заняттях
4.	Проміжне тестування (модульний контроль II)	10 балів / 10%	Згідно графіка модульних тижнів
5.	Написання та захист рефератів або індивідуальних завдань (з обраної тематики)	8 балів / 8%	гом 11-13 тижнів

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Усний захист практичних робіт (на всі пз модуля)	0 балів	1-2 бали	3 бали	4 бали
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками та незахищена	Робота виконана з незначними помилками, здобувач не достатньо орієнтується в матеріалі	Робота виконана вірно, здобувач добре орієнтується в матеріалі
Проміжне тестування (тест множинного вибору)	Кожен тест включає 10 питань, кожне з яких оцінюється в 1 бал			
Написання та захист рефератів або індивідуальних завдань (з обраної тематики)	0 балів	1-4 бали	5-7 балів	8 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконана, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконані всі вимоги до завдання	Виконані всі вимоги до завдання, продемонстровано власне рішення, підхід

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення всіх тем, під час практичних занять	Відповідно до графіку навчального процесу
2	Зворотній зв'язок у вигляді обговорення тестування	
3	Зворотній зв'язок у вигляді обговорення рефератів або індивідуальних завдань	Протягом 1 тижня після виконання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
42-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
0-41	F	незадовільно з обов’язковим повторним курсом	

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Бейдик О. О., Новосад Н. О. Унікальна Україна: географія та ресурси туризму. Київ : Альтерпрес, 2023. 566 с.
2. Джинджоян В. В. Основи туризмознавства: навч. посіб. / В. В. Джинджоян, Н. А. Горожанкіна, З. В. Бойко. Київ : Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. 246 с.
3. Демко В. С., Колокольчикова І. В. Основи туристичної діяльності : теорія і практика : навчальний посібник. Запоріжжя : ТДАТУ, 2025. 207 с.
4. Історико-культурні заповідники. Плани організації територій / за ред. В. В. Вечерського; відп. за вип. А. І. Звіряка. Київ, 2025. 256 с.
5. Любіцева О. О. Основи туризмознавства : навчальний посібник. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2025. 151 с.
6. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності: навчальний посібник. Київ : Вид-во ФПУ, 2024. 176 с.
7. Торяник В. М. Екскурсологія : підручник / В. М. Торяник, А. В. Хрідочкін, В. В. Джинджоян; за ред. В. О. Негодченка. Дніпро : ВВПЗ «ДГУ», 2022. 370 с.
8. Туризм і рекреація : навч. посібн. для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня освіти усіх форм навчання. Частина 1. / за ред. проф. Н. В. Якименко-Терещенко. Харків: Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». 2023. 573 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

9. Комликова Г. І. Основи туризмознавства : курс лекцій для студентів 1 курсу факультету агротехнологій і природокористування напряму підготовки «Туризм та рекреація» ОС «Бакалавр» денної форми навчання. Суми, 2025. 187 с.
10. Комликова Г. І. Основи туризмознавства : методичні вказівки до проведення практичних та самостійних робіт для студентів 1 курсу факультету агротехнологій і природокористування напряму підготовки «Туризм та рекреація» ОС «Бакалавр» денної форми навчання / укл.: Г.І. Комликова. Суми, 2025. 24 с.

6.1.3. Інші джерела

11. Онопрієнко В. П. Інтеграція туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку. Наукові записки УДУ ім. М.П. Драгоманова. 2025. Випуск №162. С.74-85. <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.08>
12. Онопрієнко В. П. Туризм як фактор євроінтеграції України: Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю з дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора Гончарова Миколи Дем'яновича (24 травня 2024 р.). Суми, 2024. С. 146-147.
13. Kateryna Onopriienko, Iryna Onopriienko, Volodymyr Onopriienko Application of digital marketing tools in the field of lifelong education / Digital macro trends and technologies of the XXI century: monograph. Part II. Edited by Irina Tatomyr, Liubov Kvasnii. Praha: OKTAN PRINT, 2023, PP. 122-133..

6.2. Додаткові джерела

14. Закон України «Про Туризм» № 324/95-вр від 11.02.2015. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
15. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. 144 с.
16. Мальська М.П., Гаталяк О.М. Туризм у містах: підручник. Київ: Центр учбової

літератури, 2022. 224 с.

17. Основні тематичні напрями туристично-екскурсійних маршрутів України. Київ, 2022. 192 с.

18. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p#Text>

19. Tourism: Merriam-Webster Dictionary. URL : <https://www.merriamwebster.com/dictionary/tourism//>

20. World Tourism Barometer. URL : <https://www.unwto.org/un-tourism-world-tourism-barometer-data//>